

О КОМАНДИ АРТИЉЕРИСКЕ ГРУПЕ

Да би артиљерија што боље искористила своје особине и што ефикасније извршавала задатке у борби, раније су се образовале пуковске (ПАГ), дивизиске (ДАГ), корпусне (КАГ) и армиске артиљериске групе (ААГ), којима су руководиле одговорајуће команде група. Поред основног задатка — осматрања и управљања ватром — команда артиљериске групе вршила је планирање ватре, поделу ватрених задатака и сл. задатке. Њену улогу редовно је преузимао штаб артиљериског пука, чије су јединице улазиле у састав групе, а у армијама у којима су уместо артиљериских пукова били самостални артиљериски дивизиони, постојали су посебни артиљериски штабови, који су по потреби преузимали улоге команди артиљериских група када су ове оформљаване.

Досадашње ратно искуство показало је оправданост постојања ових група и овакво руковођење њима, и то како код артиљерије за непосредну, тако и за општу подршку. Међутим, развој ратне технике, а нарочито артиљерије, и промене у начину извођења борбених дејстава до којих може доћи у новим ратним условима, неминовно захтевају да се размотри целисходност досадашње организације команди артиљеријом у борби.

Пре свега, појава атомског оружја и последице које његова употреба може изазвати, захтевају знатне промене како у организацији и формацији јединица, тако и у начину њихове употребе у разним видовима борбе. Већ је познато гледиште да ће услед тога доћи до повећавања растојања и отстојања између појединих елемената борбеног поретка и јединица унутар њих, да ће јединицама бити нужна већа покретљивост, да ће и ниже јединице морати самостално да дејствују, да се у борбеном поретку на једном месту не постављају јединице веће од батаљона (дивизиона), тј. јединице које би претстављале рентабилан атомски циљ, итд.

Захтев за што већим осамостаљивањем мањих јединица изазвао је потребу за оспособљавањем артиљериских дивизиона за самосталну употребу у борби. У том циљу у многим армијама артиљериски дивизиони (или неки од њих — тзв. матични дивизиони) могу у потпуности задовољити услове, потребне за њихову ефикасну употребу у борби. Тако су дивизиони артиљерије за непосредну подршку у

већини случајева организационо тако постављени да осигуравају потпун и целисходан систем осматрања и управљања артиљериском ватром пред фронтом јединице коју дивизион подржава и да, поред тога, такав дивизион може са успехом преузети управљање ватром још 2—3 артиљериска дивизиона која би на том фронту дејствовала. Ово, поред осталог, омогућује да се у извесном смислу упрости и процес командовања артиљеријом у борби и да се, у циљу остварења што веће брзине у раду, која је неопходан услов за успешно дејство у новим условима, смањи број посредника при остварењу артиљериских ватри, што би се, поред осталог, могло постићи и укидањем команди артиљериских група.

Осамостаљивањем на поменути начин дивизиони артиљерије за непосредну подршку у стању су да управљају својом ватром (као и са још 2—3 дивизиона чију би управу ватром преузели), те за њихову употребу у борби није више неопходно постојање посебне команде артиљериске групе — у овом случају ПАГ, јер би све њене досадашње послове могла успешно да обавља команда матичног дивизиона. Укидањем посебне команде ПАГ смањило би се један орган преко кога су ишле углавном све везе између подржаване јединице (пешадије и тенкова) и артиљерије која остварује ту подршку. Дакле, постигла би се непосреднија веза између артиљерије и родова који са њом учествују у извршењу једног заједничког задатка, а тиме би се свакако остварило и ефикасније садејство и потребна брзина при извршавању задатака.

А сад да видимо како стоји са питањем планирања артиљериске ватре. Пре свега, чињеница је да у оквиру пешадиске дивизије (било у нападу или одбрани) могу постојати највише три артиљериске групе (рачунајући и групу ДАГ), а пошто у команди дивизије постоји штаб артиљерије, са командантом (начелником) артиљерије на челу, то се и питање планирања артиљериских ватри у претстојећој борби не може поставити као проблем. Поред тога, и штабови матичних дивизиона, ако су оспособљени за самосталан рад, морају бити у довољној мери способни да управљају артиљериском ватром не само у техничком него и у тактичком смислу и да решавају многа питања употребе артиљерије, јер то од њих захтевају услови савременог боја.

Планирање употребе придатих артиљериских јединица и јединица ојачања, као ни планирање ватре пуковске артиљерије и минобацача, не претставља неки нарочити проблем. Наиме, дивизија досад није имала (а због тежње за мањим покретним јединицама вероватно неће имати ни убудуће) толико артиљерије да би могла од ње оформити све своје артиљериске групе потребне јачине, већ је ојачавана, те ће се и убудуће свакако ојачавати. Према томе, и планирање употребе придате артиљерије могу без већих тешкоћа вршити команде дивизиона из састава пешадиске дивизије, које су за то оспособљене. Планирање рада пуковске артиљерије исто тако не претставља неку потешкоћу, мада је отворено питање да ли треба да постоје артиље-

риски пукови и пуковска артиљерија. Али, ако претпоставимо да ће они постојати, онда планирање и сва питања садејства могу вршити одговарајући органи (начелници артиљерије пукова) с командантима артиљериских дивизиона који управљају ватром појединих група.

Исто тако не би било тешко решити ни питање сарадње дивизиона из ПАГ са дивизионом из ДАГ који је добио задатак да својом ватром ојачава ватру тог дивизиона ПАГ.

Код артиљерије за општу подршку питање потребе постојања посебних команди артиљериских група поставља се у нешто другачијем облику, па ћемо га зато размотрити посебно код појединих артиљериских група.

Дивизиска артиљериска група (ДАГ), као што је познато, формира се у оквиру пешадиске дивизије. Она се налази под непосредном командом начелника (команданта) артиљерије пешадиске дивизије, који јој непосредно поставља задатке (и у припремном периоду и у току борбе), које команда ДАГ преноси на своје дивизионе. Међутим, у највећем броју случајева, да би се олакшала веза и убрзао рад при извршавању ватрених задатака, командно место или осматрачница команданта ове групе налази се у близини осматрачнице начелника артиљерије дивизије, те се у том случају команда групе појављује претежно само као посредник у преношењу наређења. У ранијим условима ово је било неизбежно, пошто начелник артиљерије дивизије није био у могућности да преузме на себе непосредно командовање дивизионима из ДАГ. Међутим, то би се сада могло остварити укидањем посебне команде ДАГ, али би у том случају требало ојачати штаб артиљерије пешадиске дивизије извесним бројем артиљериских официра и потребним средствима везе. На тај начин штаб артиљерије дивизије, поред успешног обављања послова који се односе на употребу артиљерије у оквиру дивизије као целине, могао би без тешкоћа обављати и све послове око управљања ватром и планирања свих осталих радњи за потребе ДАГ. Тиме би се упростило командовање и постигла непосреднија и тешња веза начелника артиљерије дивизије и дивизиона из ДАГ, као и брже отварање ватре по задацима који би се постављали у току борбе. Иако би се оваквим решењем у приличној мери усложио рад начелника артиљерије дивизије и његових органа (због прилично великог броја непосредно потчињених јединица — просечно 5—7), ипак би се бројним ојачањем његовог штаба и правилним организовањем рада у штабу омогућило да се и једни и други задаци успешно обављају и, што је сигурно, много брже него што је то могућно при досадашњј организацији командовања. У погледу најцелисходнијег начина командовања дивизионима из ДАГ, у случају непостојања команде групе, постоји више решења. По једном, сви дивизиони из ДАГ требало би да буду непосредно повезани са штабом начелника артиљерије дивизије, у ком би случају у највећој мери били створени услови за брзо и лако командовање тим дивизионима, а тиме би било загарантовано и брзо

отварање артиљериске ватре кад се за њом укаже потреба. По другом решењу један дивизион у оквиру ДАГ преузео би на себе улогу, сличну матичном дивизиону. Он би био везан непосредно са штабом начелника артиљерије дивизије, док би остали дивизиони из ДАГ били непосредно везани само с тим (матичним) дивизионом. У овом случају све задатке од начелника артиљерије дивизије примао би матични дивизион из ДАГ који би за њихово извршење, поред својих формациских јединица, ангажовао и све дивизионе из ДАГ. Иако би у овом случају команда матичног дивизиона ДАГ преузимала на себе у неку руку улогу команде ДАГ, ипак би и то било корисно, јер ту улогу не би вршила посебна команда групе, већ једна од ватрених јединица из састава групе. Но, пошто се у овом случају команда матичног дивизиона појављује у неку руку као степеница између онога ко поставља и онога ко задатак извршава (што свакако доводи до извесног губитка времена) сматрамо да би ипак прво решење било целисходније. Али, као што смо напоменули, ово решење намеће потребу за изменом састава штаба начелника артиљерије дивизије. Не упуштајући се у разматрање конкретног решења, сматрамо да се може без већих тешкоћа наћи такво решење којим ће се оспособити штаб начелника артиљерије дивизије да у потпуности одговори задацима, које би изазвала оваква нова организација артиљериске групе у оквиру дивизије, а да се ипак смањи број за то ангажованих артиљериских официра. У сваком случају укидањем посебне команде ДАГ упростио би се и убрзао рад артиљерије у оквиру пешадиске дивизије.

Групе КАГ и ААГ, које су намењене за општу подршку и које, углавном, дејствују по удаљеним циљевима, добијају задатке од команданта артиљерије корпуса, односно армије. Но, због велике ширине и дубине борбеног поретка корпуса, односно армије, место команданта артиљерије корпуса (армије) неће увек бити у близини команде КАГ или ААГ, нити командант ове групе може бити у тешњем контакту са командантом корпуса, односно армије. Због тога ће сва питања тактичког значаја која се односе на ове артиљериске групе у већини случајева решавати командант артиљерије корпуса (армије) који ће и командама група постављати најчешће одређене ватрене задатке. Услед тога би улогу команде артиљериске групе могао без тешкоћа да преузме један од штабова дивизиона из састава групе, или би дивизиони добијали задатке непосредно од команданта артиљерије, слично ономе што је речено за групу ДАГ. Према томе, и код КАГ и ААГ очигледна је сувишност постојања посебних команди артиљериских група.

Из предњег би се могло закључити да у савременим ратним условима неће бити потребе за постојањем посебних команди артиљериских група. Тиме би се организација командовања поједноставила и код артиљерије за непосредну и код артиљерије за општу

подршку, а и рад би се убрзао услед избацивања једног степена командовања чије постојање у савременим условима није неопходно.

*

Из досадашњег излагања произилази да у рату нема потребе за постојањем посебних команди артиљериских група, како за непосредну тако и за општу подршку, и да њихову улогу могу преузети на себе неки артиљериски дивизиони који су за то посебно организовани. Зато се може поставити питање да ли би и за време мира требало да постоје артиљериски пукови или би било целисходније да постоје само самостални артиљериски дивизиони? Природа задатака артиљерије за непосредну подршку, а тако исто и начин њене употребе у борби, јасно нам указују на потребу да рад ове артиљерије буде најтешње повезан са радом пешадије, односно тенкова. А да би се ова повезаност и најпотпуније садејство у борби што боље загарантовали, неопходно је још у миру, тј. у току обуке и припремања јединица за борбу, навикнути пешадију, тенкове и артиљерију на повезанији заједнички рад. То зближавање у њиховом заједничком животу и раду треба да омогући да се ови родови, такорећи, потпуно слију у једну целину. Ово би се могло постићи најтешњом сарадњом у извођењу обуке старешина и људства, што је најлакше остварити ако у миру постоје самостални артиљериски дивизиони који би се, као мање јединице, могли лакше него артиљериски пукови дислоцирати у гарнизоне где се налазе пешадиске и тенковске јединице. У овом погледу би се могло ићи и даље ако би се артиљериски дивизиони, који ће у рату бити употребљени за непосредну подршку, још за време мира и организациски укључили у састав пешадиских, односно тенковских јединица. А ако број артиљериских дивизиона у миру не би одговарао броју постојећих пешадиских пукова или других јединица које у свом саставу имају артиљерију, могло би се извршити усклађивање, тим пре што бројни однос појединих родова војске у једној мирнодопској армији треба да буде саображен захтевима одговарајућег мобилизациског развоја. Најзад, ако се има у виду раније поменута потреба за осамостаљењем јединица, може се очекивати да ће убудуће доћи до већег изражаја захтев за здруживањем разних родова војске у нижим јединицама него што је то било досада, те ради тога сматрамо да би здруживање тих јединица и њихово навикавање на заједнички рад још у време мира могло дати само позитивне резултате.

Тачно је да би формирање у миру самосталних артиљериских дивизиона, наместо артиљериских пукова, имало и својих недостатака, од којих би један од најозбиљнијих био проблем обезбеђења јединственог система обуке у тим самосталним дивизионима. Наиме, команда артиљериског пука обједињавала је под својом командом

2—3 артиљериска дивизиона и руководила обуком старешина и војника, чиме је била у великој мери загарантована јединственост обуке. Иако је чињеница да се то код самосталних дивизиона не би могло обезбедити у истој мери, ипак, стручна уздигнутост старешина у командама артиљериских дивизиона, планирање наставе из једнога центра, контрола и помоћ виших органа и друге мере, могли би обезбедити да се и ово питање повољно реши. Поред питања обуке, укидање команди артиљериских пукова изазвало би и низ других проблема у погледу снабдевања, дислокације, разних помоћних служби (санитетске, ветеринарске и сл.) итд. Но, сва ова друга питања могла би се решити са више или мање успеха ако се притом има у виду да би се укидањем команди пукова организација, формација и обука јединица приближиле што више ратним условима и омогућило да ратне јединице што лакше пређу из мирнодопског стања у ратно и буду што боље оспособљене за извршење задатака који их у рату и очекују.

Полазећи од тога да не постоји потреба за посебним командама артиљериских група у рату (чију су улогу редовно преузимале на себе команде артиљериских пукова), да се погодним организациским мерама команде артиљериских дивизиона могу потпуно оспособити за управљање артиљериском ватром, да је дивизион основна јединица са којом се рачуна при планирању и остварењу ватри у артиљерији, као и да организациским мерама треба обезбедити да се јединице за време мира што више навикавају на услове под којима ће радити у рату, сматрамо да више нема оправдања за постојањем команди артиљериских пукова како у рату тако ни у миру.
